

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 OSLO

Oslo, 05.06.2024
Vår ref. 24/957-11
667/OYNI
Deres ref. 24/503-

Att:

Høring - Inkorporering av CRPD i norsk lov

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til Kultur- og likestillingsdepartementets høringsbrev og ekspertgruppens rapport datert 5. mars 2024.

LO mener at arbeidet med å forbedre livssituasjonen- og arbeidsdeltakelsen til personer med funksjonshemninger må intensiveres og prioriteres høyere. På mange sentrale arenaer og livsområder opplever personer i denne gruppen at de ikke får realisert sitt potensiale for deltakelse. En møter nødvendige hindringer for å kunne delta i arbeidsliv og samfunnsliv.

Norge har ratifisert CRPD i 2013. Ekspertutvalget skriver at «Konvensjonen har hatt stor betydning for lovgivning og annen politikkutforming i Norge. Den har ført til større bevissthet, bedre kunnskaper og en mer velutviklet forståelse for funksjonshemmedes situasjon og rettigheter» (side 15, del I). Den har også hatt betydning for flere lovreformer. Likevel opplever funksjonshemmede at situasjonen for deltakelse i arbeidsliv og samfunn er vanskelig.

Den norske samfunnsmodellen er kjennetegnet av et organisert arbeidsliv, økonomisk styring og universell velferdsstat. Modellen har gitt resultater bl.a. i form av høy sysselsetting, relativt lav ulikhet og høy grad av tillit. En aktiv arbeidsmarkeds- og kompetansepolitikk er en viktig bestanddel i modellen. Forskning¹ underbygger at inkluderingen av personer med helseutfordringer er på et relativt høyt nivå i Norge og at andelen som står utenfor arbeidslivet er mindre enn i mange andre sammenliknbare land.

Likevel sliter for mange med å få fotfeste i arbeidslivet. Det gjelder for grupper av unge, personer med liten utdanning og flyktninger og innvandrere. Dette gjelder også for funksjonshemmede. LO mener derfor arbeidsmarkeds- og kompetansepolitikken må rustes opp. Vi har etterspurt et krafttak i arbeidsmarkeds- og inkluderingspolitikken med bl.a. tilstrekkelig innslag av kvalitativt gode arbeidsmarkedstiltak, med vekt på kompetanse. Ungdomsgarantien som nettopp er satt i verk, er et svært viktig tiltak, og som også vil kunne spille en viktig rolle for grupper av funksjonshemmede. En legger opp til tett, individuell oppfølging, en fast kontaktperson som koordinerer tjenestetilbud, mv. i NAV-systemet som evner å «se» den enkelte og der arbeidsinkludering er målet. Sentralt må være en aktiv arbeidsformidling, tilrettelegging på arbeidsplassene i samarbeid med arbeidsgivere og tillitsvalgte, mer bruk av kompetansehevende tiltak eventuelt i kombinasjon med lønnstilskudd. I dette bildet er tillitsreformen i NAV viktig, bla. med mål om mindre vekt på kontroll, rapportering og dokumentasjon, og mer ressurser brukt på oppfølging av brukerne.

Ekspertutvalgets flertall på to mener at CRPD må inkorporeres med forrang i menneskerettsloven. Inkorporering i denne loven vil bety forrang for konvensjonen i motstrid med norsk lov. Hovedargumentet

¹ Se Erling Barth, Kalle Moene og Axel West Pedersen, «Myten om det norske utenforskapet», Søkelys på arbeidslivet, nr. 3, 2023.

for inkorporering er den signalverdien om politisk og rettslig status for konvensjonen som dette vil gi. Og det vil innebære likebehandling av FNs kjernekonvensjoner i norsk rett.

Mindretallet på en person går mot en slik inkorporering. Her er argumentene at det er et stort antall rettsregler i konvensjonen som det er vanskelig å bedømme rekkevidden av, at konvensjonen kan tolke mange av rettighetene og statens plikter i konvensjonen svært langt, og at dette vil kunne få stor betydning for kommunenes økonomi. Ressursfordelingen overføres derfor fra de politiske myndigheter til rettsorganene.

Vi er usikre på om en rettighetsfesting som flertallet her går inn for i praksis vil bidra til å bedre funksjonshemmedes situasjon f.eks. på arbeidsmarkedet. Flertallet i utvalget viser da også primært til signalverdien av en rettighetsfesting og at den ikke vil gi økte kostnader av betydning for stat og kommune (side 179). Myndighetsoverføring til rettsorganer kan også svekke den norske modellen gjennom at det blir mindre muligheter til å gjøre løpende gode prioriteringer av virkemidler og politikkinnsett.

LO mener det her bør være lovgiver, og ikke domstolene, som skal ta stilling til om bestemmelser er et uttrykk for rettigheter, formål eller minimumsstandarder.

Det er også usikkert om kommunene på andre områder kan få innskrenket sitt økonomiske handlingsrom og selvstyre eller også at det kommer inn et element av uforutsigbarhet.

Med vennlig hilsen
LO Norge

Kristin Sæther
(sign.)

Roger Bjørnstad
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.